

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

Суттєвим важелем впливу на сучасному етапі економіки України являється постійно зростаюча боргова залежність, що призводить до дестабілізації абсолютно усіх сфер розвитку нашої країни. Основним результатом непродуктивної політики у галузі державних запозичень, яка відмічається їх надмірністю разом з неефективним використанням, являється зменшення можливостей з послідуєчим зниженням темпів як соціального так і економічного розвитку нашої держави. Надмірний борговий тиск країни продукує послідуєчий депресивний вплив на стан економічного розвитку, сприяє зниженню інвестиційної привабливості держави, що у свою чергу спонукає кредиторів до втрати довіри, а у кінцевому результаті призводить до обмеження зовнішніх джерел фінансування. В результаті чого виникає ситуація обмеження джерел покриття, зростає вартість позикових державних ресурсів, що у свою чергу, призводить до серйозних економічних проблем у державі.

Дослідження проблем державного боргу та економічної безпеки країни в сучасних умовах є нагально актуальними з огляду на існуючі економічні труднощі, від яких протягом останніх років потерпає Україна. І тому, дослідження проблем державного боргу та економічної безпеки, з однієї сторони, являється основоположним підґрунтям фінансової незалежності і стабільності нашої країни. З іншої сторони, відсутність належним чином науково аргументованої стратегії довгострокових боргових зобов'язань, разом з неефективним виконанням боргової політики може стати деструктивним фактором для всієї економічної системи держави.

Теоретичним дослідженням проблемам державного боргу країн присвячені наукові праці закордонних вчених-економістів, а саме, Дж. Б'юкенена, Б. Оліна, Л. Вальраса, Дж. Стігліца, Е. Домара, Дж. Хікса,

А. Лернера, А. Фекете, Р. Масгрейва, Дж. Тобіна, Г. Модільяні, А. Сміта, Р. Нурксе, П. Самуельсона. Питанням основних характерних рис державного боргу з послідуєчим його впливом на стан економічного розвитку держав присвячені дослідження Д. Айзенмана, К. Рогоффа, Р. Коуза, К. Райнхарта, Д. Кохана, А. Пресбітеро, Б. Пінто.

Але, слід відмітити, що незважаючи на великий обсяг науково-економічних публікацій, які висвітлюють питання державного боргу та економічної безпеки країни, окремі аспекти як теоретичного так і практичного характеру залишаються недостатньо дослідженими.

Результати економічних та політичних криз, що відбувалися в Україні останніми роками, обумовили загострення питань формування складових фінансових ресурсів нашої держави, а також, вивели на першочерговий рівень шляхи пошуків альтернативних джерел поповнення державного бюджету країни. При даних умовах особливої актуальності набуває необхідність залучення державою зовнішніх запозичень, що у свою чергу спонукає до виникнення державного боргу в країні.

У країнах з розвиненою економікою боргові зобов'язання (зовнішні та внутрішні) являються вагомою складовою у системі державних фінансів, не призводячи до вагомих негативних економічних наслідків, що, в першу чергу можна пояснити ефективною борговою політикою даних держав. І тому, основним завданням для нашої країни на сьогоднішній день, на нашу думку, можуть бути не шляхи спрямовані на скорочення обсягів державних позик, а розбудова стратегії новітніх методів управління державним боргом.

А, причинами появи бюджетного дефіциту, тобто непрямими причинами отримання державних позик ми можемо назвати надзвичайні обставини та бюджетний дефіцит.

До надзвичайних обставин ми можемо віднести: стихійні лиха, військові дії на території країни (або, які країна веде за межами своєї території), масштабні терористичні акти тощо. Водночас сучасними економістами окремо виділяються глобальні надзвичайні обставини, які обумовлені появою

бюджетних дефіцитів, що виникли у зв'язку з економічною глобалізацією, систематичною структурною перебудовою світової економіки. Наведені фактори з кожним роком потребують збільшення витрат урядом держави на проведення необхідних структурних реформ у багатьох галузях національної економіки.

До стандартною причиною появи бюджетного дефіциту на думку науковців відносяться коливання економічної кон'юнктури, тобто, при ситуаціях зменшення обсягів податкових надходжень до державного бюджету, державою збільшуються видатки які спрямовані на фінансування соціального захисту населення. Також, глобальні економічні кризи являються основними причинами зростання бюджетних дефіцитів у міжнародному масштабі.

Особливу увагу слід звернути на внутрішні передумови формування бюджетного дефіциту в державі, які витікають внаслідок неефективного державного управління в економіці. Незважаючи на те, що затверджений механізм управління державними витратами, який спрямований на недопускання ситуацій бюджетного дефіциту, він виникає як наслідок таких дій уряду: боргова політика держави; популістська бюджетна політика уряду; торговельна політика держави на зовнішньому ринку.

Список використаних джерел:

1. Клівіденко Л.М. Шляхи оптимізації фінансової політики України в контексті вдосконалення її складових // Економіка: проблеми теорії і практики: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – Т. VI. – Вип. 247. – С. 1410-1415.

2. Клівіденко Л.М. Напрямки підвищення ефективності процесу казначейського виконання Державного бюджету України за доходами // Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії. Економічні науки. – Вип. 2 (11) –Чернівці, 2008. – С. 81-87.